

Shetlandsöarna och Orkneyöarna 11/6-22/6 2007 tillsammans med Eva Svensson

Mån 11/6

Magnus skjutsade oss in till ett morgontåg och vi for till Stockholm, flygbuss till Arlanda. Flyg till Amsterdam där gaten till Edinburgh var på andra sidan av den oändligt stora Shipholflygplatsen. Kom ihåg hur svårt det var förra gången, när Julle och jag åkte, att komma igenom säkerhetskontrollerna. Nu hade man gjort om så vi hade inte behövt springa utan fick i stället vänta på försenat plan. I Edinburgh tog vi in på Royal British Hotel på Princess Street. Vi gick och åt kinamat och gick omkring lite i stan, Royale Mile bl a. Tog en öl och whisky på Gilford Arms (**Dalmore 12y och Isle of Jura "Superstition", den senare en rökig Jura som Eva gillade. Dalmore riktigt god**). Somnade ovaggade trots stadstrafiken utanför fönstret.

Tis 12/6

Vaknade tidigt och vi gick en långpromenad förbi Hollyroad House och parlamentet upp till Athurs Seat. *Järnsparvar* och *gårdsmygar* sjöng flitigt från alla parker. Tillbaks och åt frukost och sen gick vi på guidad visning på slottet och tittade på en vävfabrik för tartans, Whisky shop och Scottish museum. På museet tittade vi särskilt på halmkorgarna för fiske- och torvbärning. Åt dålig mat, världens fetaste pizza, och tog oss sen till flygplatsen, med lite taxfrehandling (**Higland Park 16y och Glenmorangie "cellar 13"**).

Planet till Shetland var litet men oväntat bekvämt och vi landade till slut på Sumburgh på södra spetsen. Från planet sågs *storspovar* runt flygplatsen, en art som var en av de verkliga karaktärsarterna på resan. Resebyroman fanns på plats som körde oss till den väntade hyrbilen en Renault megane. Lite läskigt med vänstertrafik, men med förenad koncentration tog vi oss till vår första B&B i Setterbrae. Fantastiskt rum med utsikt över Loch of Spiggie där *storlabbar* hela tiden flög till och badade i. Från fönstret såg också *stormfåglar*, *vigg m m* och resans enda *brunand*.

Ons 13/6

Gick en morgonpromenad längs vägen. Fantastisk utsikt över sjön och havet skyntade i fjärran. Spelande *rödbenor*, *storspovar* och *strandkator* bildade ljudkuliss. Hittade en öppning mellan bergen där havet syntes närmre. I tuben sågs en strid ström av olika *alkor* som flög till och från boplatser. En *knubbsäl* dök upp alldeles vid stranden. På vägen tillbaks sågs ett par *vinterhämplingar*.

Frukosten som vanligt mäktig. Vi packade ihop och tog oss till fyren på södra udden vid Sumburgh Head. Här gick man alldeles bredvid *lunnefåglarna*. Tydligen det ställe dit det är bekvämast att se dem. På vägen norrut igen stannade vi vid ett Croftmuseum där vi åter kollade korgar och även svepaskar. Det norska inslaget i Shetlandsöarnas arv visade sig hela tiden påtagligt. Nytt spännande korgmaterial var skrappa (Rumex) som användes som fiskekorgsmaterial.

Sträckan mot Lerwick ska vara känd för sina valar men inga sågs. Däremot 13 *gråsålar* och en *sädesärsla*.

På ett "heritage center" i Sandwick (Hoswick) fikade vi och besökte intilliggande stickfabrik. Vi fortsatte norrut och färjade oss över två gånger över först Yell och sen till Unst. På vägen upp sprang en *hermelin* över vägen. Kanske den kunde livnära sig på de överallt

förekommande *vildkaninerna*. Vid första färjan sågs en *fisktärna*, en inte helt lätt art bland alla *silvertärnor*..

Vår B&B var övergiven så vi gled omkring och rekade lite i omgivningarna. Bl a stannade vi vid Keen of Hamar, ett naturreservat berömt för sin lågväxta blomsterprakt. Vi såg också det välpyntade nordligaste bussväntrummet med teve och dator mitt i ingenstans.

B&B stället i Baltasound var osannolikt och från en annan värld. En distingerad äldre herre och hans mycket underliga fru hälsade oss välkomna. Det var viktigt att komma i god tid till middagen så man kunde få sig en sherry före densamma. Middagen bestod av segt får. Stackars Eva fick inte i sig mycket. Stället var på dekis och andades kolonialtid. Tigerfällar på väggarna och Shetlandsöarnas sista havsörn satt uppstoppad i ett hörn ("killed after a struggle on a cliff").. Middagskonversation på belevat engelskt sätt om cricket m m. Gick en liten kvällstur för att komma ifrån det hela. Tre *uttrar* fiskade ål alldeles utanför huset. Häftigt.

Tor 14/6

En morgonpromenad gav *roskarl* och *knubbsäl* i viken. Vi tvingade i oss frukosten från de lindrigt sköljda faten som stank diskmedel och tog oss upp till Hermaness Nature Reseve. Ett par timmars vandring och vi hamnar bland fantastiska fågelberg så långt norrut man kan komma i Storbritannien. Enstaka *ljungpipare* hördes, men det var framför allt *storlabbarnas* rike. De kunde ligga still några meter vid sidan om där man gick, men så fick de plötsligt för sig att det inte gick an. På en del ställen fick vi huka oss för att undvika attackerna. Vädret var soligt men blåsten gjorde det svårt att sitta still och skåda, man blev utfryst ganska fort. Som dock en munter engelsman konstaterade så var vädret i övriga Storbritannien tydligen fruktansvärt med översvämningar och kraftigt regnande.

När vi kommit tillbaks tittade vi in på besökscentret där de bl a hade en specialutställning om "Albert" den berömda albatrossen som försökt häcka med sulor i flera år, dock inte de senaste.

På Heritage center i Haroldswick fick Eva bra kontakt med kvinna som plockade fram de tunt tunt stickade schalar som fanns i montrarna för fotografering. Kvinnorna på Unst var kända för sitt fina och tunngarniga stickande. Efter lite afternoon tea åkte vi ner till Boat Haven, ett båtmuseum där vi också var de enda besökande och visades runt. Mycket norskt inflytande här också och lite korgar.

Lite av dagen var kvar innan vi måste inställa oss för drinken och vi åkte till Muness castle som var en av de borgar som kontrollerat Shetland efter det att norrmännen lämnat ön. Slottet höll på att renoveras så vi tog en promenad utmed stranden. En *ladusvala* satt på ett staket. Förutom *gråsparv* och *stararna* av Shetlandsrasen *Sturnus vulgaris granti* var tättingar sparsamma på öarna.

Fin sandstrand igen. Shetland har otroligt många mycket fina sandstränder över huvud taget, vilket vi konstaterade var ett stort slöseri eftersom det knappast var mer än 10-15 grader i vattnet och i luften. Badade dock fötterna iklädd mössa. En *större strandpipare* badade också sina.

Lite panik vid huset där den andra gästen, Mark som jobbade med radarstationen 14 dagar råkat få ena kranen i handen när han skulle bada varvid vatten sprutade ut. Det löste sig

tydligt, men hela huset kändes som det skulle kunna gå sönder när som helst. En pint serverades i rökrummet och sen fisk som var ok.

Fre 15/6

Packade ihop oss på morgonen och sa ajö till vårt annorlunda värdpar. Åkte ner för att handla lite lunchmat, Eva skulle posta kort. Efter jag parkerat bilen och var på väg in i affären hördes en smäll. En knäppgök hade glömt dra åt handbromsen och hans bil rullade in i vår. Såg illa ut i början. Efter att ha utväxlat diverse telefonnummer tog vi oss till närmsta verkstad där man konstaterade att det kanske ändå inte var så farligt utan vi kunde ta oss ner till Lerwick.

På Yell stannade vi vid färjeläget och fikade på hippieinspirerade Mad Dog Café. Sen besök på ett nystartat design- och vävföretag som leddes av ett ungt par. De var mycket vänliga och visade runt bl a visade de oss sina datorstyrda vävstolar. Vi fortsatte och sneddade västerut till Sandness med utsikt över ön Papa Stour. Där besökte vi ett ullspinneri.

Tillbakavägen mot Lerwick stannade vi på ytterligare en stickaffär.

B&B i Lerwick var trångt men ok. Gick ner på stan och pratade med Christine Leask som jag haft så mycket kontakt med innan, på vår resebyrå, om bilen och konstaterade att vi inte skulle göra nått förrän måndag. Fin middag på Monty's Bistro på kvällen.

Lör 16/6

Vi delade på oss denna dag. Eva gick omkring på Lerwick och tittade på livbåtarnas festival och jag tog bilen över till Bressay och vidare med gummibåt m h a tillsyningsmannen till ön Noss. Det blev en timmes väntan på att ta sig över. Det gjorde inget för det var ett fantastiskt skådespel utanför med hundratals fiskande *havssulor* och tusentals *silvertärnor*. 13 *gråsäl* sågs också. Förutom tillsyningsmännen var jag den enda på ön, förutom 160000 par havsfågel förstås. Ön tog fyra timmar att vandra runt. Man skulle gå så nära klippkanten att man inte blev attackerad av storlabb. Fantastisk ö med 7000 par *havsula* t ex. Övrigt *lunnefågel*, *sillgrissla* (60.000 par), *tordmule* och några *tretåiga måsar*. På innerdelen av ön häckade 350 par *storlabb*, varav några rätt aggressiva. 5 *kustlabb* sågs också, samt ett par *vinterhämling*. På utsidan var det *skärpiplärkor* och på insidan *ängspiplärkor*.

Fick klättra på klipporna på vägen tillbaks för det blåste så gummibåten kunde inte lägga till på lätta stället. Stannade till på Bressay Heritage center. På toan hade de den något udda skylten "no vehicles in toilets".

Var trött när Eva mötte mig vid färjeläget i Lerwick på eftermiddagen. Jag gick en sväng på det alldeles nyöppnade museet och vi lämnade bilen vid vår B&B och gick tillbaks till museet för en fin middag.

Sö 17/6

Lite hemlängtan på morgonen. Undrar varför? Kanske att hela Shetland är "mer av samma" även om det är häftigt så kanske jag hade en viss mättnad av samma sorts intryck. Vi tog bilen till Scalloway. Där tittade vi på the Bus Memorial. The Bus var namnet på den norska motståndsrörelsens trafik mellan Storbritannien och Norge. Scalloway var basen för denna motståndsrörelse.

Vidare söderut mot West Burra dit man kunde komma med broförbindelse.

Stannade till vid en av dessa för badning onödiga sandständer. Eva vragade lite medan jag tittade på *smålommar* och *tordmular*. Lunchmackor och vatten i snålblåsten.

Vid vägs ände vid Papil tog vi en promenad ut mot södra udden. Alldeles näras stranden låg en islom i vinterdräkt. Näbbfärg och hållning tydde på *vitnäbbad islom*. En raritetsrapport ska skickas till BTO. Nära stranden sågs också en *knubbsäl* och en *roskarl*.

Vi åkte norrut förbi Tingvall, ett område använt för rådslag på vikingatiden. Små dammar med *smålom* och även en koloni *skratmås*. *Vigghona* med unge också.

Vid Weisdale Mill tog vi afternoon tea och tittade på den moderna kiltutställningen på Bonhoga Gallery. Kiltar av bl a Ikeapåsar...

Tillbaks vid Lerwick tittade vi på "böd of Greimsta", ett gammalt fiskehus där lager hållits för det stora sillfisket på 1800talet. Sen gick vi och åt fish and chips och jag tog en njurpaj som tyvärr var en besvikelse. Vi klädde upp oss och gick i ösregnet till sporthallen. Fem *vinterhämplingar* gav lite tröst. På sporthallen hörde vi en fantastisk fin konsert med Scottish Chamber Orchestra och deras blåssektion. Något gammalt och känt som "Barberaren i Sevilla" men mest okända gamla mästare.

Mån 18/6

Morgonpromendad till Lerwicks södra udde där "det vanliga" kunde ses. Vi lämnade bilen och det konstaterades att skadan inte berodde på oss. Skönt att det löpte så bra. Två garn- och tröjaffärer besöktes. Köpte mössa till mamma och garn till Eva. Vi var ett tag på biblioteket och fick klart för oss att den mystiska korgväxten "dock" var tomtskräppa. Dessa korgar såg vi hela tiden. Tyvärr inga nygjorda.

På eftermiddagen tog vi båten till Kirkwall. Havet låg som en spegel. Spanade hela tiden. Vid den fina middagen strök båten Fair Isles så nu har jag sett dom i alla fall..

Trots intensiv spaning sågs inga valar. Tog taxi från färjan till vårt rum på Orkney hotel.

Tis 19/6

Prövade ny frukost hälleflundra och förlorade ägg i stället för den vanliga baconet. Burr! Hyrde ny bil, en Vauxhall och gav oss iväg till den gamla huvudstaden Stromness. På vägen stannade vi och tittade på två domarringar vid Bodgar som visade sig vara ett världskulturarv, så nu kan vi infoga den i världskulturarvskrysslistan. Ett av de stora målen på Orkney är stenåldersbyn Scara Brae. Detta ställe var dock det enda under veckan där vi kände att det var för mycket folk och turister för vår smak. På fälten sågs mängder av *råkor*. Gråkråkorna som fanns på Shetland var utbytta mot enstaka *svartkråkor*

I stället stadsvandring i Stromness och besök på museet där. Ett museum som visade sig innehåll allt: valrossben, en modell av polarfararen Rae i sin gummibåt, byten från Afrika m m.

Vi tog varvet norrut och tittade in hos en bodrantillverkare som visade oss sina perfekta asksvep. Tack vare en kul uppfinning med tryckluft, bildäck samt metallram fick han dem exakta. Kul att se hans verkstad.

Vi tittade också in i en stolverkstad i Kirkwall där de speciella Orkneystolarna med halmryggstöd tillverkades. Ett försök att komma in på Scapadestilleriet misslyckades.

Vi tog en promenad på stan och åt indisk mat. Vid hotellet satt vi i deras pampiga lounge och hade en whiskyprovning, Eva och jag. **Beställde en vatted Pride of Orkney, en Scapa 14y och en blended old Orkney 8y. Som förut tyckte jag inte Scapa var nåt vidare. Bäst var blenden.** På hotellet hade de en vinprovning, men inga kom dit förutom de som hade tillställningen. De visade sig vara mera whiskyfreaks och ledde en whiskyklubb i Kirkwall. **De bjöd på en Speyside som heter Tomintoul 10y och en rökigare version av samma som heter Old Ballantruan. Den rökiga var rätt ok.** Blev bjuden till ena killens affär dan därpå.

Ons 20/6

Efter frukost, denna gång med Haggis, Skottlands nationalrätt, tog vi bilen ner till Scapa Flow, en vik med mycket historiska minnen sen bägge krigen. Broarna ut till öarna Burray och South Ronaldsay var egentligen ubåtshinder som byggdes efter den tyska ubåten U37:s torpedering av Royal Oak 1939. Kallades för "the Churchill barrier" Tittade på den italienska kyrkan, en kyrka gjord av krigsfångar från en gammal bunker, häftig förvandling. Vi gjorde en costal walk med bl a fin näröbs av *engelsk sädesärla* och hamnade halvvägs i byn S.t Margarets Hope där vi käkade medhavda mackor samt hann med även ett hantverksgalleri. Fälten runt byn var nyslagna och på dessa fält stod flockar av *storspov* och *strandkator*. Vidare mot södra spetsen av Orkney på South Ronaldsay. Man såg skotska fastlandet i fjärran.

Nu hade vi blivit mätta på intryck så vi lämnade in bilen fast vi hade en halv dag kvar av betald hyra. I stället ner på stan och in på Scott & Millers whiskybutik. **Här fanns hur mycket som helst, särskilt av alla olika buteljeringar av Highland Park och Scapa. Blev bjuden på en 14 single cask buteljering av Scapa. Otroligt god, och jag som trodde att jag inte gillade den whiskyn. Köpte en numrerad flaska. Sen en annan sanslös blend av gamla HP. Man hade kommit över casks från 1964-66. Den äldsta hade dock en procent på 39.5 så för att rädda situationen gjorde man en blend tillsammans med lika gammal grainwhisky. Färgen var teakbrun, den mörkaste whisky jag sett. Skitkul .**

Vi åt en god middag på hotellet.

Tor 21/6

En liten morgonpromenad i Kirkwall. Några *bofinkar* sjöng i de enda träden som fanns. Annars massor av *turkduvor*. Efter frukost och utcheckning gick vi upp till Highland Park destilleriet. Vi betalade för VIP-turen och gick på guidad tur. **Blev bjuden på HP 12 y.** Efter visningen in i VIPrummet med Vice managern Hilda som såg precis ut som Robin Williams i Mrs Doubtfire. **Vi prövade 18y, 25y och 30y. Den 30 åriga var ny för mig. Satte den i halsen för den var inte som jag tänkt mig. Mycket komplex men saknade rundningen som 25 y har. Bl a lärde jag mig att HP:s sötma kommer från den rika mängden ljungrötter i torven som bryts i egen torvtäkt. Man torvröker 18 timmar och koltorkar 24.** Vi knallade tillbaks och köpte några mackor som vi käkade framför katedralen. Buss till flygplatsen och flyg till Edingburg. Samma hotel som förra gången. Vi åt kokt lax på hotellet och gick och tog en öl på Guilford Arms igen. Somnade ovaggade.

Fre 22/6

Jag tog en liten stadstur innan frukost. Vi packade ihop och checkade ut och sen gick vi till Royal Botanical Garden. Imponerande trädgård. *Järnsparvar* och *ringduvor* karaktärsarter på fågelsidan. Vi hann slinka in en snabbtur på National Gallery som vi borde haft mer tid på också för det var imponerande.

Flygbuss ut och sen väntan. **Provade Ballwinnies 12 y och Single cask. "så där". Köpte en HP 16 och en Ardbeg 10 för 51 pund, vilket var ung halva priset.**

Försenat plan p g a dimma men inga problem med anslutningar sa man. Framme i Amsterdam gjorde vi en språngmarch även denna gång på flygplatsen för att konstatera att vi missat planet med 2 minuter. Nu kunde vi boka om till senare plan och äta och dricka på KLMs bekostnad. Det blev en annorlunda midsommarafton. **Botaniserade bland whiskyhyllorna i taxfree och hittade inget prisvärt annat än 2 flaskor J&P för 34 euro.**

Landade på Arlanda 23-20 och var i Årsta 00.10, rekordsnabbt.

Lör 23/6

Tåg hem och åter på tröskeln

Näshulta 25/6 2007

Nicke Helldorff

Artlista Shetland 11/6-18/6 -07

Knölsvan	enstaka
Sångsvan	8 ex Loch Spiggie
Grågås	enstaka
Kricka	några ex Loch Spiggie
Gräsand	allmän
Brunand	1 hane Loch Spiggie
Vigg	enstaka, hona med unge Tingvallsområdet
Ob. skrak	100-flock s Shetland
Smålom	enstaka
Storlom	2 ex bl a Lerwick
Vitnäbbad islom	1 ex vinterdräkt West Burra
Storskarv	enstaka
Toppskarv	mycket allmän
Havsula	Sumburgh, Hermaness, Noss m fl ställen
Sothöna	1 ex
Strandskata	karaktärsfågel
Större strandpipare	enstaka
Ljungpipare	1-2 ex Hermaness
Tofsvipa	enstaka
Kärrensäppa	enstaka
Storspov	mycket allmän
Rödbena	allmän
Roskarl	2 ex
Enkelbeckasin	enstaka
Kustlabb	enstaka vid havslokalerna
Storlabb	överallt
Skrattmås	1 koloni Tingvallsområdet, annars enstaka ex
Fiskmås	allmän
Silltrut	enstaka , vanlig i städerna
Gråtrut	allmän
Havstrut	täml allmän

Tretåig mås endast en obs av 7 ex på Noss, vart var de andra?
 Fisktärna 1 ex hamnen i Toft
 Silvertärna allmän
 Sillgrissla allmän runt fågelbergen, vanligaste fågelbergshäckare
 Tordmule allmän, mer inne i hamnar och vikar
 Tobisgrissla ännu mer inne i hamnar och vikar
 Lunne fanns på de ställen de skulle vara se sula
 Tamduva allmän
 Ringduva enstaka
 Turkduva enstaka, dock mycket allmän i Kirkwall
 Sånglärka enstaka
 Ladusvala 2 ex Shetland, vanligare Orkney
 Skärpiplärka vanlig
 Ängspiplärka vanlig
 Sädesärta 2 ex samt 1 ex Orkney ("engelsk")
 Gårdsmyg allmän
 Järnsparv enstaka, allmän i Edinburgh
 Stenskvätta allmän
 Rödvingetrast 1 ex
 Koltrast allmän
 Blåmes enstaka
 Skata enstaka
 Kråka gråkråkor på Shetland samt ett mixat par grå och svart Hermaness
 Korp enstaka
 Stare mycket allmän egen ras *S.vulgaris granti*
 Gråsparv enstaka
 Bofink enstaka
 Vinterhämpling 2 ex Spiggie, 2 ex Noss, 5 ex Lerwick

Tillägg Orkney

Häger, grönfink, råka

Däggdjur

Hermelin 1 ex
 Utter 3 ex fiskandes ål i Baltasound
 Knubbsäl enstaka
 Gråsäl enstaka dessutom 7 ex Sandwick, 13 ex Noss
 Vildkanin överallt